

Námskrá

2014-2015

Sérdeild fyrir einhverf börn

í Síðuskóla

Skilgreining á starfi sérdeildar Síðuskóla.

Í Síðuskóla hefur verið starfrækt sérdeild fyrir einhverf börn frá árinu 1999. Sérdeildin starfar í samræmi við lög um grunnskóla nr. 91/2008 og sérkennslureglugerð. Unnið er eftir TEACCH aðferðarfræðinni sem er alhliða þjónustulíkan fyrir fólk með röskun á einhverfurófi og fjölskyldur þeirra.

Auk þess að kenna og skipuleggja alla kennslu einhverfra barna í Síðuskóla hefur sérdeildin ráðgefandi hlutverk til kennara, foreldra, skólavistanna og annarra sem koma að kennslu og umönnun nemenda með einhverfu á Akureyri og nágrenni.

Samstarf við fjölskyldudeild

Fjölskyldudeild Akureyrarbæjar fer með málefni fatlaðra barna og hefur ráðgefandi hlutverk gagnvart þeim og fjölskyldum þeirra.

Fjölskyldudeild sér um að kynna fyrir foreldrum það sem barninu þeirra stendur til boða í upphafi skólagöngu. Æskilegt er að nemendakynning fari fram allt að ári áður en nemandinn innritast í skóla. Þá fer fram mat á þeim möguleikum sem skólakerfið hefur í boði fyrir viðkomandi nemanda.

Fjölskyldudeild sér einnig um að kynna starfsemi sérdeildar fyrir nýjum nemendum og boða til fundar með forráðamönnum og fagfólki sem sinnir barninu. Sérstakt inntökuteymi, sem í sitja fulltrúar frá fjölskyldudeild og fagstjóri sérdeildar leggja mat á umsóknir og veita foreldrum ráðgjöf um val á skólaúrræði.

Til að nemandi eigi rétt á setu í sérdeild fyrir einhverf börn í Síðuskóla þarf að liggja fyrir greining frá Greiningar- og ráðgjafastöð ríkisins.

Kennsla í sérdeild

Meginmarkmið með starfsemi sérdeildar fyrir börn með einhverfu er að nemendur fái einstaklingsmiðaða kennslu sem undirbýr þá fyrir framtíðina og styrki sjálfstæði þeirra og þátttöku í samfélaginu.

Nemendum sérdeildar er kennt í samræmi við einstaklingsnámsskrá sem gerð er með hliðsjón af einstaklingsþörfum, námsskrá skóla og Aðalnámsskrá grunnskóla. Einstaklingsnámsskráin segir til um þau markmið sem valin hafa verið í kennslu nemandans, kennsluáðferðir og námsmat.

Hver nemandi á sinn tengslabekk. Það fer eftir hverjum og einum hve mikil tengsl eru við bekkinn. Sumir nemendur stunda sitt nám nær alfarið í bekk þó námið sé skipulagt frá sérdeildinni og náms- og kennslugögn aðlöguð að getu hvers og eins. Aðrir nemendur eru meira inni í sérdeild þar sem annaðhvort er unnið með hann einstaklingslega eða í námshópum.

Samskipan:

Nemendur í sérdeild eru fyrst og fremst nemendur Síðuskóla og þeir eru fullgildir þátttakendur í skólafinu.

Eitt af meginmarkmiðum sérdeildarinnar er að efla og styrkja félagsleg tengsl nemendanna við aðra nemendur skólans. Lögð er áhersla á að það sé gert í samræmi við þarfir og færni hvers einstaklings og nemendur eiga allir sinn tengslabekk innan skólans. Nemendur sérdeildarinnar taka þátt í skólaferðum og uppákomum sem í boði eru. Með samskipan er fyrst og fremst miðað að því að styrkja félagslega færni nemenda, að þeir læri að vera með öðrum börnum, eignist vini og læri umgengisreglur án aðgreiningar.

Forsendur einstaklingsnámsskrár eru:

Bakgrunnsupplýsingar frá foreldrum og öðrum sérfræðingum.

Greining og þroskamat.

Áhersluþættir/óskir foreldra.

Námsmat síðasta árs/staða.

Áhugamál og aldur.

Skólanámsskrá

Námsmat:

Við námsmat eru notuð ýmis gögn:

- Gátlistar
- Símat, þ.e. regluleg skráning á breytingum á færni.
- Ferlimöppur

Námsmat er gert í lok hverrar annar. Farið er yfir stöðu nemanda í foreldraviðtölum og skriflegt/myndrænt námsmat afhent. Æskilegt er að greining á stöðu nemandans fari fram a.m.k. einu sinni á grunnskólaferlinum. Greiningin fer að jafnaði fram á Greiningar-og ráðgjafastöð ríkisins eða á vegum sálfræðinga Fjölskyldudeildar Akureyrarbæjar.

Ráðgjöf

Hlutverk sérdeildar fyrir einhverf börn í Síðuskóla er að veita kennslufræðilega ráðgjöf vegna barna með einhverfu og skyldar fatlanir:

Í grunnskólum Akureyrar og utan Akureyrar samkvæmt þar til gerðum samningi.

Til skólavistunar og annarra aðila sem að barninu koma.

Til foreldra og forráðamanna.

Í ráðgjöfinni felst:

Mat á námsstöðu.

Aðstoð við gerð námsáætlana.

Aðstoð við val á kennsluáferðum.

Aðstoð við aðlögun námsefnis.

Aðstoð við val á kennslugögnum.

Fræðsla.

Ferli

Beiðni um ráðgjöf er send til Fjölskyldudeildar Akureyrar, skólateymi, á til þess gerðum eyðublöðum. Í beiðni skal vandinn skilgreindur ítarlega. Skólastjóri metur

hvernig beiðni skuli sinnt í samráði við fagstjóra í sérdeild. Grundvöllur að árangursríkri ráðgjöf er gott samstarf og gagnkvæm virðing og mikilvægt er að traust ríki á milli ráðgjafa og ráðþega.

Í lok ráðgjafarferlis er tekin ákvörðun um eftirfylgd. Ráðgjöfin fer fram í heimaskóla á Akureyri og í sérdeildinni. Liggi fyrir skrifleg beiðni frá öðru sveitarfélagi um ráðgjöf í heimaskóla er ráðgjöfinni sinnt þar. Viðkomandi sveitarfélag stendur straum af kostnaði við ráðgjöfina.

Hugmyndafræði

Margar aðferðir hafa verið þróaðar víðsvegar um heiminn í tengslum við kennslu og meðferð barna með einhverfu. Ein þeirra og sú útbreiddasta er skipulögð kennsla - TEACCH aðferðafræðin (Treatment and Education of Autistic and related Communication handicapped CHildren) og rammur inn allt starf sérdeildarinnar.

Skipulögð kennsla - TEACCH

Skipulögð kennsla felur það í sér að við gerum heiminn skiljanlegan með augum nemandans. Þannig auðveldum við þeim nám, gerum þá sjálfstæðari og hegðunarvandamál minnka. Með því að efla sjálfstæði nemandans undirbúum við hann fyrir fullorðinsárin svo hann geti tekið þátt í lýðræðis þjóðfélagi.

Ytra skipulag

Kennslustofan verður að vera skipulögð á ákveðinn hátt til einföldunar fyrir nemandann. Staðsetning húsgagna skiptir miklu máli í þessu samhengi. Rangt fyrirkomulag getur komið í veg fyrir skilning á reglum og takmörkunum. Vel skipulagt umhverfi gefur þeim sjónrænar vísbendingar og auðveldar þeim að skilja til hvers er ætlast á hverjum stað.

Hólfa svæði af þannig að einstaklingurinn sjái hvar hann eigi að vera við hverja athöfn.

Draga úr sjónrænu og heyrnrænu áreiti. Hjálpa einstaklingnum að horfa á aðalatriðin en ekki aukaatriðin.

Kenna einstaklingnum á ákveðin athafnasvæði.

Hópsvæði

Leiksvæði

Svæði fyrir stundarskrá

Vinnusvæði

a. einstaklingskennsla (one to one)

b. sjálfstæð vinna

Daglegt skipulag – stundaskrá

Stundaskrá segir nemandanum á sjónrænan hátt hvaða athöfn er næst á dagskrá. Hún er notuð til að kenna nemandanum að gera greinarmun á athöfnum.

Stundaskrá er sett upp þannig að dagskráin er frá vinstri til hægri eða lóðrétt og þá er byrjað efst. Einstaklingurinn fer sjálfur að stundaskránni og fjarlægir það tákna/mynd sem merkir þá athöfn sem var að ljúka eða tekur það sem merkir næstu athöfn.

A Ýmis form

1. Hlutastundaskrá – hálfan eða allan daginn
2. Hálf dags stundaskrá með myndum
3. Heils dags myndastundaskrá
4. Heils dags stundaskrá með myndum og orðum
5. Heils dags skrifuð stundaskrá

B Einstaklingsmiðað

1. Tegund af sjónrænum vísbindingum, hlutir, myndir, orð, ljósmyndir.
2. Lengd stundaskráa; hálfur eða heill dagur
3. Stundaskráin er á einum stað en tákni af henni eru notuð til að einfalda einstaklingnum að fara á milli svæða.

Skipulag einstaklingsvinnu

Skipulag einstaklingsvinnu gefur upplýsingar um:

1. Hve mikið?
2. Hvað?
3. Hvenær búíð?
4. Hvað gerist næst?

A Form vinnuskipulags

1. Frá vinstri til hægri – karfa til að skila í
2. Para saman lit
3. Para saman tákn
4. Orða kerfi

B Einstaklingsmiðað

1. Hvernig veit einstaklingurinn hve mikið hann á að vinna og hvað?
2. Hvernig veit einstaklingurinn hvenær hann er búinn?
3. Hvað gerist þegar hann er búinn?

Rútínur

Með sífelldum endurtekningum fær einstaklingurinn skilning á því sem hann er að gera, hann verður öruggur og sjálfstraust hans eykst.

- A. Fyrst .....svo rútínan**
- B. Vinstri til hægri**
- C. Lóðrétt – byrja uppi**
- D. Samtvinna vinstri til hægri og lóðrétt**
- E. Athuga stundaskrá**
- F. Fylgja leiðbeiningum um skipulagsform**

Sjónrænt skipulag

Við kennslu skal nota sjónrænar leiðbeiningar til að leggja áherslu á sjónræna úrvinnslu þeirra. Sjónrænar leiðbeiningar draga úr heyrnrænum áreitum og nálægð kennarans.

A Sjónræn uppbygging – á gögnum og svæði

1. Körfu skipulag
2. Takmörkun á svæði

B Sjónrænar vísbendingar – beina athyglinni að mikilvægu

1. Litamerkingar
2. Merkingar
3. Ýkja/gera sjáanlegra

C Sjónrænar leiðbeiningar – einfalda nám, breytingar og yfirfærsla

Til að einfalda einhverfum nám þarf;

- ✓ kennslan að vera með sjónrænt skipulag
- ✓ verkefnin skýr og skipulögð
- ✓ verkefnin verða að vera í tengslum við umhverfið
- ✓ að kenna sjálfsstæði
- ✓ að kenna þeim atburðaröð

Starfsfólk sérdeildar

Vorið 2014